

Elukoha- ja lisa-aadresside ADS seoste juhend

27.08.2024

Version 2.1

Koostaja: Maa-ameti aadressiandmete osakond

Sisukord

Sissejuhatus	1
1. Üldised nõuded	1
2. Vaikimisi valik	2
3. Laiendatud valik	2
4. Aadresside uuendamine	2
5. Tehniline lahendus: vaikimisi valik	3
6. Tehniline lahendus: laiendatud valik	7
7. Näited võimalikest valitud aadressidest	10
8. Tehniline lahendus: aadressi automaatne uuendamine ADS-i X-tee teenustest	11

Sissejuhatus

Juhend on mõeldud isikute elukoha- ja kontaktaadresside (nt mis edastatakse Rahvastikuregistrile isiku lisa-aadressina) sisestamisel ärireeglite sisse viimiseks.

Järgnevas juhendis on ära toodud tehnilise lahenduse kirjeldus kasutades In-ADS-i.

1. Üldised nõuded

Elukoha ja lisa-aadresside sisestamisel tuleb täita allolevad tingimused kasutades nt. [Integreeritavat aadressiotsingu teenust](#) In-ADS.

Üldised nõuded:

- 1.1. Salvestatav ja kuvatav aadressitekst **peab olema ADS kujul**, st näiteks ei tohi kasutada läbivaid suurtähti, komponentide järjestus, lühendid ja kirjavahemärgid jmt peavad olema nii nagu ADS-is on. Lisainfot saab [ADS-iga liidestumise juhendist](#).
- 1.2. Aadress tuleb varustada **ADS-i identifikaatoritega. Minimaalselt ADR_ID-ga**, kuid aadressiandmete automaatseks uuendamiseks aadressiandmete süsteemi muudatuste alusel peab olema valitud ja salvestatud ka konkreetse **aadressiobjekti ADS_OID**.
- 1.3. Aadressis peab olema täidetud **vähemalt 6. või 7. tase** ehk valitud piisava täpsusega lähiaadress. St aadress ei tohi jääda näiteks 3. (nt linnaosa, küla, aleviku, alevi) taseme täpsusega. Samuti ei tohiks lubada valida tehnilist aadressi (nt *Harju maakond, Rae vald, Karla küla, Kalmari tee L2*). Üldjuhul on selle tingimuse täitmine juba vaikimisi tagatud, kui rakendatakse järgnevalt toodud aadressivaliku reegleid.
- 1.4. Aadressivalikut peab pakkuma kahes harus. **Vaikimisi valikus (kitsamas harus)** on kitsamalt teatud ADS-i atribuutidega aadressiobjektide aadressid, mis sobivad tõenäoliselt elukoha- või

lisa-aadressiks. Kui kasutaja vaikimisi ehk kitsamast valikust oma aadressi ei leia, saab ta valiku teha **laiemast valikust**.

2. Vaikimisi valik

Vaikimisi (e. kitsasse) valikusse tuleb pakkuda ainult selliseid aadresse, millega on seotud:

- 2.1. **Hoone (liik EE ja ME), millel on UN-tunnus** (UN-tunnuse omistamise reeglitest saab lähemalt lugeda [ADS-iga liidestumise juhendist](#))
- 2.2. **Hooneosad (eluruumid - ER ja mitteiluruumid - MR)**. Eluruumid on korterid ja mitteiluruumid on nt kontoriruumid jt äripinnad.

Lisaks rakendada kontrolli: Kui hoones on hooneosi, siis tuleb valida hooneosa aadress (ei saa valida hoone täpsusega aadressi).

Nt. tänases e-rahvastikuregistri veebirakenduses on see realiseeritud nii:

The screenshot shows a web form for address selection. At the top, there is a yellow banner with a red exclamation mark icon and the text "Palun valige korteri number". Below this, the section "Uue elukoha andmed" (New residence data) is visible. It contains three input fields: "Riik" (Country) with a dropdown menu showing "Eesti"; "Aadress" (Address) with a text input field containing "Auna tn 9, Põhja-Tallinna linnaosa, Tallinn, Harju maakond" and a small note below it "Tänav ja majanumber või talu nimi. Näiteks: Pikk tänav 61, Tallinn"; and "Korteri nr" (Apartment number) with a dropdown menu. The "Korteri nr" field is highlighted with a red rectangle, and below it is a red exclamation mark icon with the text "Palun valige korteri number".

Märkus:

Praegu In-ADS ei erista MR (algselt EHR-is registreeritud mitteiluruumina) ja ER (algselt EHR-is registreeritud eluruumina) objekte, st vaikimisi valikusse ei saa In-ADS-i kasutades pakkuda ainult ER-e, seega kasutaja saab valida mõlemaid.

Vt täpsemat peatükis 5.5. olevat tehnilist kirjeldust.

3. Laiendatud valik

Kui kasutaja esmasest valikust ei leia sobivat aadressi, siis saab ta aadressi sisestada eraldi harus, kus pakutakse laiemat valikut ADS-i aadresse. Laiendatud valiku haru soovitage lõppkasutajale kuvada täiendava klikiga nt „näita veel aadresse“ vmt (st mitte pakkuda kohe).

Ka laiendatud valikus peavad rakenduma kvaliteedikontrollid:

- 3.1. Valitud aadressis peab sisalduma **vähemalt 6. või 7. tase**.
- 3.2. Tegemist **ei tohi olla tehnilise aadressiga**.
- 3.3. Kui valitud hoones on hooneosi, siis **tuleb valida hooneosa aadress** (tase 8).
- 3.4. Kui valitud on katastriüksus, millel paikneb hooneid, **siis tuleb valida hoone aadress**.
- 3.5. Anda hoiatus, kui kasutaja valib **mitte-UN hoone**, aga KÜ-l on ka **UN-tunnusega hoone(d)** olemas.

4. Aadresside uuendamine

Aadresside automaatne uuendamine tuleb teha valitud **aadressiobjekti ja aadressi paari põhiselt**.

Aadressi muudatusi tehakse **aadressiobjekti** kaudu.

Kui objekti aadress muutub, muudetakse ka isiku aadressi, aadressiobjekt jääb samaks. Siinkohal on mõeldud neid muudatusi, mis tulenevad aadressiandmete süsteemist sama asukoha (hoone või hooneosa) kohta, mitte neid muudatusi, kus isik vahetab elukohta, viibimiskohta.

Seega tuleb andmekogudes salvestatud aadressiandmetele teha automaatselt näiteks haldus- ja asustusjaotuse muudatustest tingitud aadressimuudatused, samuti lähiaadresside muudatused (muudetakse maaüksuse kohanime, tänavanime või numeratsiooni).

Vaata võimalikku näidislahendust aadresside uuendamiseks X-tee teenuse kaudu punktis 8.

5. Tehniline lahendus: vaikimisi valik

[In-ADS-i](#) kohta saab infot Maa-ameti Geoportaalist.

Selleks, et valitud elukohta või lisa-aadress oleks võimalikult täpne ja seda saaks hiljem ka uuendada automaatselt, on oluline õige **ADS objektiseos (ADS_OID)**.

Järgnevalt on kirjeldatud tingimused, mida aadressivalikusse pakutavate objektide puhul tuleb rakendada. Toodud on juhised nii In-ADS kasutajaliidese kui ka In-ADS gazetteeri kohta.

5.1. Valitud aadressis peab sisalduma vähemalt 6. või 7. tase.

- 5.1.1. In-ADS-is kasutaja poolt välja valitud aadressis on täidetud 6. või 7. aadressi tase (In-ADS väljundis vastavalt elementid "nimi" ja "aadress_nr"):

```
"asustusyksus": "Põhja-Tallinna l",  
"vaikekoht": "",  
"liikluspind": "Auna tn",  
"nimi": "",  
"aadress_nr": "9",  
"un_tunnus": "1",  
"asum": "Pelgulinna asum",  
"aadress_kood": "10317"
```

- 5.1.2. Gazetteer-teenuses on andmeväljade nimed samad („nimi“ ja „aadress_nr“):

```
"esstekst": "", "leitud_osa": "", "unik": "1", "onkort": "1",  
"Harju maakond", "ehakod": "784", "omavalitsus": "Tallinn",  
"", "nimi": "", "kood7": "19LG", "aadress_nr": "9", "kood8":  
"number": "10317", "viitepunkt_x": "540241.60", "viitepunkt_y":  
"89502.61", "viitepunkt_l": "24.709260", "viitepunkt_h": "
```

5.2. Veenduda, et vaste ei oleks tehniline aadress.

- 5.2.1. Selleks tuleb In-ADS kasutajaliideses **väljastada tehnilised aadressid** – koodi genereerimisel **mitte teha linnukest** valiku „kuva tehnilised aadressid“ ette (vaikimis on antud valik väärtustatud, st vaikimisi tehnilised aadressid kaasatakse):

☐ kuva ainult ADS-is registreeritud katastrilüksused, mida katastris veel ei ole

☐ tehakse diakriitikut (nn täpitähtede) asendused

☒ kuva tehnilised aadressid

Kuva kaardil: marker ja ruumikuju

Vaikimisi otsitakse aadresse ka ajaloost alates aastast 1993. Valikust saate muuta

- 5.2.2. Kasutades In-ADS gazetteer-teenust, tuleb veenduda, et valitud aadressi puhul ei esineks elementi „tehniline“:“1“:

```
..... : .....  
2.96,6584532.65 552562.96,6584343.5.  
nkt_b": "59.394007", "g_boundingbox":  
"poïd": [], "tehniline": "1", "tehn_id2
```

5.3. Paralleelaadresside valik.

Tuleb arvestada, et valitud objektil võib olla mitu aadressi ehk paralleelaadressid. Nii elukoha kui lisa-aadresside puhul on vaja objekti aadressidest salvestada isiku seos ühe konkreetse aadressiga (ADR_ID-ga), seega tuleb In-ADS-i vastusest salvestada isiku aadressiks see konkreetne, mille isik välja valis, mitte kõiki objekti paralleelaadresse.

Paralleelaadresside kohta saab lähemalt lugeda ka [ADS-iga liidestumise](#) juhendi peatükis 4.5.2 Aadressi ja objekti valik.

- 5.3.1. Valitule vastav aadress on In-ADS-i **json** vastuses kohe esimesel väljal:

```
{  
  "aadress": "Tartu maakond, Tartu linn, Tartu linn, Narva mnt 25-215",  
  "paadress": "Narva mnt 25-215, Tartu linn, Tartu linn, Tartu maakond",  
  "lahiaadress": "Narva mnt 25-215",  
  .....
```

- 5.3.2. **Gazetteer-teenuses** on sisendteksti järgi leitud aadress väljal “pikkaadress”.

Kõik objekti aadressid (paralleelaadressid) on väljal “taisaadress” :

```
{ "addresses": [{ "pikkaadress": "Tartu maakond, Tartu linn, Tartu linn, Narva mnt 25-215", "taisaadress": "Tartu  
maakond, Tartu linn, Tartu linn, Narva mnt 25-215 // 25-216", "ipikkaadress": "Narva mnt 25-215, Tartu linn,  
Tartu linn, Tartu maakond", "aadresstekst": "Narva mnt 25-  
215", "old_aadresstekst": "", "leitud_osa": "", "unik": "1", "onkort": "1", "liik": "E", "liikVal": "EHITISHOONE", "tunnu  
s": "104038354-
```

5.4. Kitsas otsing näeb ette otsingut ainult elu- ja/või ühiskondlike aadressiobjektide hulgast (UN-tunnusega hooned ja ER-hooneosad).

5.4.1. Selle otsingu tegemiseks tuleb [In-ADS-i koodigeneraatori](#) 2. lehel („otsingutüüp“) valida objektideks, mille hulgast otsingut tehakse „Hoone“, „Ainult UN tunnusega hooned“ ja „Korteri valik“:

Vali objekti liigid, millest otsitakse

- ☐ EHAK
- ☐ Väikekoht
- ☐ Katastriüksus
- ☐ Liikluspind
- ☒ Hoone
- ☒ Ainult UN tunnusega hooned

☐ POI objektid ☐ KNR objektid

- ☒ Riigihaldus
- ☒ Haridus
- ☒ Tervis
- ☒ Vaba aeg
- ☒ Teenused
- ☒ Transport
- ☒ Keskkond
- ☐ Ainult asumid, kvartalid, väikesaared ja osavallad

☒ Korteri valik

☐ Luba uute korterite sisestamine

Lisaks tuleb välistada tehnilised aadressid (vaikimisi on nad kaasatud):

☐ kuva ainult ADS-is registreeritud katastriüksused, mida katastris veel ei ole

☐ tehakse diakriitikut (nn täpitähtede) asendused

☒ kuva tehnilised aadressid

Kuva kaardil: marker ja ruumikuju

Vaikimisi otsitakse aadresse ka ajaloost alates aastast 1993. Valikust saate muuta

5.4.2. In-ADS gazetteer-teenust kasutades tuleb päring teha järgmiselt:

https://inaadress.maaamet.ee/inaadress/gazetteer?address=Otsitav_aadressitekst&features=EHITISHOONE&unik=1&apartment=1

Nt

<https://inaadress.maaamet.ee/inaadress/gazetteer?address=Auna%201&features=EHITISHOONE&unik=1&apartment=1>

Kasutades In-ADS gazetteer-teenust, tuleb veenduda, et valitud aadressi puhul ei esineks elementi „tehniline“: „1“:

```

"address": "59.394007", "g_boundingbox": "2.96,6584532.65 552562.96,6584343.5",
"nkt_b": "59.394007", "g_boundingbox": "2.96,6584532.65 552562.96,6584343.5",
"poid": [], "tehniline": "1", "tehn_id2": "1"

```

5.5. Kui hoones on hooneosi, siis peab valikuga minema hooneosani.

St tuleb kontrollida, kas kasutaja on valinud sellise hoone aadressi, milles on ka hooneosi ehk kasutaja peaks tegelikult valima hooneosa täpsusega aadressi, mitte rahulduma hoone aadressiga.

5.5.1. Hooneosade olemasolu saab kontrollida **gazetteer-teenuses** vaadates, kas päringu tulemuses on olemas ka element „apartments“:

```
,6589417.03 544621.71,6589494.38 544675.97,65894:  
ngbox": "59.4402257343,24.7864295523 59.440225734:  
"760674", "apartments": [{"tahis": "3", "tunnus": "1:  
9427", "adob_id": "6486492"}, {"tahis": "4", "tunnus"  
7684", "adob_id": "6731565"}, {"tahis": "5", "tunnus"  
7680", "adob_id": "6548399"} {"tahis": "6", "tunnus"
```

5.5.2. **In-ADS-i kasutajaliides** kuvab hooneosade valikut rippmenüuna „vali korter“, aga In-ADS-i ei ole ehitatud kontrolli, mis sunnib kasutajat korterit valima. See kontroll peab olema tarbiva poole juures. Seega kui kasutaja on valinud kasutajaliidest hoone liiki objekti (väärtused „EE“ või „ME“), siis tuleb alati üle kontrollida, kas antud hoones on hooneosi.

5.5.2.1. Seda saab teha kas oma ADS-i andmestikust (kui tarbival andmekogul on olemas oma ADS baas) või In-ADS-i päringuga leitud objekti ADS_OID-i alusel, andes selle gazetteer-teenusele ette väljal „address“. Nt päring <https://inaadress.maaamet.ee/inaadress/gazetteer?address=EE03343692&apartment=2>

5.5.2.2. Taas tuleb kontrollida elemendi „apartments“ olemasolu (vt eelmine joonis). Kui see element puudub, on tegemist reeglina üksikelamuga ja see on elukohana (lisa-elukohana) sobilik objekt. Kui hooneosad on olemas, siis antakse kasutajale järgmine teade: „Valitud hoones on ka adresseeritud hooneosi. Palun sisesta korteri aadress!“.

5.5.3. **Arvestama peab**, et In-ADS-is käsitletakse **hooneosadena ka mitteeluruumi (MR)**, kuid mitteeluruumi valik ei ole elukohana ega lisa-aadressina eelistatud. Mitteeluruum ei ole reeglina ehitatud elukohaks. Kui lõppkasutaja valib kasutajaliidest või gazetteer-teenuse kaudu edastatud MR objekti, siis võib kaaluda paluda tehtud valiku põhjendamist. Selgituse (põhjenduse) lisamisest täpsemalt allpool (Vt lisaks p 3.6).

5.5.3.1. Objekti liik on **gazetteer-teenuses** elemendi „ADS_OID“ 2 esimest tähte:

```
s": "Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa,  
mnt 90-  
:tunnus": "", "ads_oid": "MR03450615", "adr_id": "24:  
is": "Kesklinna  
  
: "377840298000005XR00000ND9G12C0000", "asum": "Ki
```

5.5.3.2. In-ADS-i kasutajaliidese JSON väljundis element „liik“:

```
"lahiaadress": "Narva mnt 90-45",  
"liik": "MR",  
"kort_nr": "45",  
"orig_tunnus": "",  
"un_tunnus": "1",  
...  
"un_tunnus": "1",  
...  
"un_tunnus": "1",  
...
```

6. Tehniline lahendus: laiendatud valik

Kui esmalahenduse kitsas otsing ei anna tulemust ja kasutaja ei leia sealt sobilikku väärtust, otsing tulemuseks on vaste „aadresse ei leitud“, tuleb kasutajale **pakkuda laiendatud valikut** (vt p 3). St kasutajale pakutakse laiendatud aadressiotsingut teise valikuna eraldi harus (nt nende valik avaneb täiendava klikiga) ja kasutajalt võib paluda lisada põhjendus sellise aadressi kasutamiseks (vt lisaks p 3.6).

6.1. Laiendatud valiku seadistus In-ADS-is.

- 6.1.1. In-ADS-i koodigenereerimisel tuleb tulemustesse **kaasata ka katastriüksused ja mitte-UN hooned (kõrvalhooned)**.
- 6.1.2. Märgistada tuleb **valik „võimalusel peab valima hoone“** – see ei luba kasutajal valida katastriüksuse objekti, kui sellel katastriüksusel on hooneid, st kasutajat sunnitakse tegema täpsemat valikut.
- 6.1.3. Soovitame sisse jätta ka valiku „kuva mitte-UN hooned ja katastriüksused eristuvalt“, mis tähendab, et kasutajale tuuakse UN-hooned paremini esile:

☒ Vali objekti liigid, millest otsitakse

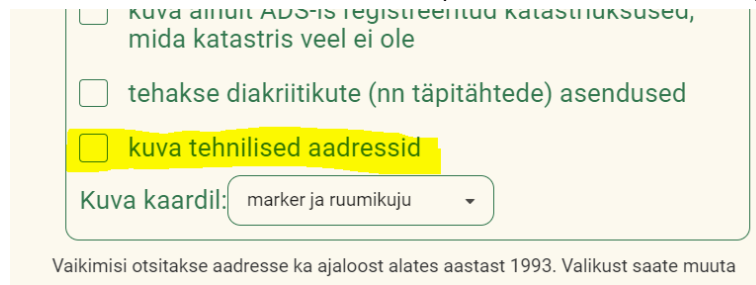
☐ EHAK
☐ Väikekoht
☒ Katastriüksus
☐ Liikluspind
☒ Hoone
☐ Ainult UN tunnusega hooned

☐ POI objektid ☐ KNR objektid
☒ Riigihaldus
☒ Haridus
☒ Tervis
☒ Vaba aeg
☒ Teenused
☒ Transport
☒ Keskkond
☐ Ainult asumid, kvartalid, väikesaared ja osavallad

☒ Korterite valik
☐ Luba uute korterite sisestamine

☐ kuva filtrid
☒ võimalusel peab valima hoone
☒ kuva mitte-UN hooned ja katastriüksused eristuvalt
☒ kasuta assistente
☐ kuva ainult ADS-is registreeritud katastriüksused, mida katastris veel ei ole
☐ tehakse diakriitikut (nn täpitähtede) asendused

6.1.4. Tuleb välistada tehnilised aadressid (vaikimisi on nad kaasatud):

6.2. Laiendatud valiku seadistus gazetteeris.

6.2.1. In-ADS gazetteer-teenust kasutades tuleb laiendatud päring teha järgmiselt:

https://inaaddress.maaamet.ee/inaaddress/gazetteer?address=Otsitav_aadressitekst&features=EHITISHOONE,KATASTRITYKSUS&apartment=1

Nt:

<https://inaaddress.maaamet.ee/inaaddress/gazetteer?address=Auna%201&features=EHITISHOONE,%20KATASTRITYKSUS&apartment=1>

6.2.2. Kasutades In-ADS **gazetteer-teenust**, tuleb veenduda, et valitud aadressi puhul ei

esineks elementi „tehniline“: „1“:

```
2.96,6584532.65 552562.96,6584343.5.  
nkt_b": "59.394007", "g_boundingbox":  
"poid": [], "tehniline": "1", "tehn_id2
```

6.3. Arvestada paralleelaadressidega, vt p 5.3.

6.4. Kontrollida, kas valitud objekt on CU liigiga objekt ja hoone puhul, kas tegemist on mitte-UN hoonega.

Kas tegemist on UN-hoonega või mitte, saab hoonete puhul kontrollida:

6.4.1. **gazetteer-teenuse väljundis** elemendi „unik“ alusel:

```
arju maakond", "aadressitel  
": "", "unik": "1", "onkort'  
": "784", "omavalitsus": "Ta  
LG", "aadress_nr": "9", "k
```

6.4.2. kasutajaliidese JSON väljundis elemendi „un_tunnus“ alusel:

```
"nimi": "",  
"aadress_nr": "10",  
"un_tunnus": "0",  
"asum": "Pelgulinna asum",  
"sihtnumber": "10317",
```

Väärtus 1 tähendab, et tegemist on UN-hoonega. Väärtus 0 tähendab, et tegemist on mitte-UN hoonega.

6.5. Kui kasutaja on välja valinud katastriüksuse või mitte-UN hoone, siis tuleb teha täiendavad kontrollid:

- Kas aadressis on täidetud 6. või 7. tase?
- Kas sellel katastriüksusel on hooneid? Kui katastriüksusel on hooneid, siis tuleb kasutaja suunata valima hoonet.
- Kas mitte-UN hoonega samal katastriüksusel on UN-hooneid? Kui kasutaja on valinud mitte-UN hoone ja sellel katastriüksusel asub ka UN-hooneid, tuleb kasutaja suunata valima UN-hoonet. Kui kasutaja on juba UN-tunnusega hoonete valikust liikunud edasi laiemasse valikusse, siis võib olla põhjendatud, et UN-tunnusega hoonet ei valita. Seega UN-tunnusega hoone valikut laiemas harus rangeks nõudeks seada ei ole ehk mõistlik, aga vastav kontroll taustal võiks toimuda ja vajadusel juhtida kasutaja tähelepanu.
- Kas valitud hoones on hooneosi? Kui valitud hoones on hooneosi, tuleb kasutaja suunata valima hooneosa.

6.5.1. Lähiaadressi olemasolu kontroll:

Sellise kontrolli tegemiseks veenduda, et In-ADS-is kasutaja poolt välja valitud aadressis on täidetud 6. või 7. aadressi tase

6.5.1.1. In-ADS väljundis vastavalt elemendid "nimi" ja "aadress_nr":

```
"asustusyksus": "Põhja-Tallinna l",
"vaikekoht": "",
"liikluspind": "Auna tn",
"nimi": "",
"aadress_nr": "9",
"un_tunnus": "1",
"asum": "Pelgulinna asum",
"viitepunkt": "10317"
```

6.5.1.2. Gazetteer-teenuses on andmeväljade nimed samad („nimi“ ja „aadress_nr“):

```
"esstekst": "", "leitud_osa": "", "unik": "1", "onkort": "1",
"Harju maakond", "ehakov": "784", "omavalitsus": "Tallinn",
"", "nimi": "", "kood7": "19LG", "aadress_nr": "9", "kood8":
"number": "10317", "viitepunkt_x": "540241.60", "viitepunkt
389502.61", "viitepunkt_1": "24.709260", "viitepunkt_b": "
```

6.5.2. Katastriüksuse hoonestuse kontroll

6.5.2.1. In-ADS-i kasutajaliidese kaudu päringut tehes ei lubata kasutajal valida katastriüksuse aadressi, kui sellel katastriüksusel on hooneid (kui vastav tingimus on koodigeneereerimisel seadistatud). Süsteem avab kasutajale hoonete valiku ja palub valida hoone

6.5.2.2. Gazetteer-teenusest leitud välja valitud katastriüksuse puhul tuleb kontrollida katastriüksusel hoonete olemasolu järgmise päringuga:

<https://inaadress.maaamet.ee/inaadress/gazetteer?address=CU00447326&seos=1>

Kontrollida, kas tulemis on element „buildings“:

```

    "koodaadress": "377840298000005X3",
    "boundingbox": "544581.98,6589386.31 544581.
    ,\"g_boundingbox\": \"59.4399516979,24.7857182471 59.
    2\": \"1181933\", \"buildings\": [{\"pikkaaddress\": \"Harju m
    n 38/1\", \"ipikkaaddress\": \"J. Poska tn 38/1, Kesklinn
    101011126\", \"ads_oid\": \"EE00633803\", \"adr_id\": \"23862
    : \"Kesklinna linnaosa\", \"kood5\": \"05X3\", \"liikluspiid
    .....
  
```

Kui on „buildings“, siis tuleb kasutajale anda veateade ja paluda tal valida hoone aadress (hoone aadresside valiku saab gazetteer-teenuse päringu väljundist kaasa võtta).

6.5.3. Kontrollida, et kui valitud on mitte-UN hoone, kas samal katastriüksusel on ka UN-hooneid.

6.5.3.1. Selleks leitakse mitte-UN hoonega seotud katastriüksus (mitte-UN hoone ADS-OID alusel):

<https://inaadress.maaamet.ee/inaadress/gazetteer?address=ME00642457&seos=1>

Element „parcels“ annab hoonega seotud katastriüksused:

```

    ,\"koodaadress\": \"377840298000005X3\",
    ,\"boundingbox\": \"544627.00,6589402.
    oundingbox\": \"59.4400905739,24.7865:
    l22183\", \"parcels\": [{\"pikkaaddress\": '
    1 38, Kesklinna linnaosa, Tallinn,
    :115:3000\", \"ads_oid\": \"CU00447326\", '
    llinna linnaosa\", \"kood5\": \"05X3\", \"l:
  
```

6.5.3.2. Seejärel kontrollitakse, kas antud katastriüksusel on ka UN-hooneid.

Päringuga:

<https://inaadress.maaamet.ee/inaadress/gazetteer?address=CU00447326&seos=1>

Vaadatakse jaotises „buildings“ olevaid objekte.

Konkreetsel näitel on tulemis nii UN-hooneid kui ka hooneosi, seega peaks kasutaja valima hooneosa aadressi.

Või kui tulemis oleks jaotises „buildings“ UN-hooneid, tuleks kasutajat teavitada, nt „Valisite mitteilukondliku hoone aadressi. Katastriüksusel on ka elu- ja/või ühiskondlikke hooneid – palun kontrollige ja kinnitage aadressi õigsust või parandage aadressi.“.

6.5.4. Ka laiemal valikul tuleb kontrollida, et kui valitud on hoone objekt (liik „EE“ või „ME“), kas antud hoones on hooneosi (vt p 5.5).

7. Näited võimalikest valitud aadressidest

7.1. EE02716061 – Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Uusküla, Lepiku, ADR_ID= 2910536 – tegemist on UN-tunnusega hoonega, kus on lähiaadress täidetud, puuduvad hooneosad – sobib elukoha või lisa-aadressiks. Leitav vaikimisi valikust.

7.2. EE00697945 – Pärnu maakond, Pärnu linn, Paikuse alev, Pärnade pst 4, ADR_ID=3032941 – hoones paiknevad hooneosad, tuleb valid täpsem korteri või muu hooneosa tasemel aadress.

Antud hoone tasemel aadress ei sobi elukoha- või lisa-aadressiks. Ei saa jääda sellele tasemele vaikimisi ega laiendatud aadressivalikus.

- 7.3. CU00242769 – Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Uusküla, Lauri-Mardi, ADR_ID=2964670 – hoonestamata katastriüksus. Reeglina ei sobi elukoha või lisa-aadressiks. Võib sobida teatud piirjuhtumitel, võimalik valida laiendatud aadressivaliku harus.
- 7.4. CU00449818 – Harju maakond, Tallinn, Pirita linnaosa, Lehiku tee T16, ADR_ID=2371851 – hoonestamata katastriüksus, tehniline aadress. Ei sobi elukoha- või lisa-aadressiks, ei saa valida vaikimisi ega laiendatud aadressivalikust.
- 7.5. CU01980344 – Pärnu maakond, Pärnu linn, Paikuse alev, Paide mnt 19, ADR_ID=3020838 – tegemist on hoonestatud katastriüksuse aadressiga, hooned katastriüksusel on täpsema aadressiga Paide mnt 19/1, Paide mnt 19/2 jne. Tuleb valida konkreetne hoone. Ei sobi elukoha- või lisa-aadressiks, ei saa valida vaikimisi ega laiendatud aadressivalikust.
- 7.6. ME02429285 – Harju maakond, Jõelähtme vald, Kallavere küla, Luige tee 9, ADR_ID=3586550 – Mitteelukondlik hoone ilma UN-tunnuseta – vaikimisi valikust ei ole leitav (ADS-ile teadaolevalt ei ole elukondlik hoone), aga erandjuhul saab valida laiendatud harust.
- 7.7. ME02643854 – Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Uusküla, ADR_ID=2908780 – objektiks on küll hoone (ME), aga objektil puudub lähiaadress. Ei sobi elukoha või lisa-aadressiks, ei saa valida vaikimisi ega laiendatud aadressivalikust.
- 7.8. AY00008785 – Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Uusküla, ADR_ID= 2908780. Objektiks asustusüksus. Puudub lähiaadress, ei sobi elukoha- või lisa-aadressiks, ei saa valida vaikimisi ega laiendatud aadressivalikust.
- 7.9. LP00017512 – Pärnu maakond, Pärnu linn, Paikuse alev, Paide mnt, ADR_ID=3039221 – aadress on ebatäpne (täna täpsusega), aadressis puudub piisav lähiaadressi osa (6. või 7. tase ei ole täidetud) – ei sobi elukoha- või lisa-aadressiks, ei saa valida vaikimisi ega laiendatud aadressivalikust.

8. Tehniline lahendus: aadressi automaatne uuendamine ADS-i X-tee teenustest

Kui liidestujal on kasutusel oma ADS-i baas (n-ö ADS koopia), siis uuendatakse üldjuhul ADS-i X-tee teenuste kaudu ADS-i baasi andmed ja sealt omakorda uuendatakse isikutega seotud aadressiandmed.

Allolev protsess võiks olla näidiseks juhul, kui isikutega seotud aadresse uuendatakse otse ADS-i X-tee teenustest.

Vaata ka soovitusi ADS-iga liidestumise juhendist:

https://geoportaal.maaamet.ee/docs/aadress/ADS-ga_liidestumise_juhend.pdf

Alloleva näidise puhul on:

- 8.1. Andmekogus maha salvestatud isiku seos **ühe kindla valitud aadressiobjekti ja aadressiga** (st objekti paralleelaadresside korral on neist välja valitud üks konkreetne).
- 8.2. Maha on salvestatud nt ADS_OID, ADOB_ID, ADR_ID, koodaadress, aadressitekst, lähiaadress, aadressi tasemed ja sihtnumber.
- 8.3. ADSobjmuudatused teenusega päritakse aadressiobjektide muudatused:
- logId – liidestuja baasis olev suurim objekti logId väärtus;
 - andmevektor – 001 (kui vaadeldakse aadressiandmete muudatusi);

Salvestatakse punktis 8.3 päritud andmed liidestuja baasi.

8.4. ADSaadrmuudatused teenusega päritakse aadresside muudatused:

- logId – liidestuja baasis olev suurim aadressi logId väärtus;
- nSyndmused – true (sihtnumbri muudatused).

Salvestatakse punktis 8.4 päritud andmed liidestuja baasi (teise tabelisse).

8.5. Töödeldakse liidestuja baasis objektide muudatused (syndmus='U'):

8.5.1. Objekt (ADS_OID) on seotud ainult 1 aadressiga – uuendatakse isiku aadressiandmed (ADOB_ID, ADR_ID, koodaadress, täisaadress, lähiaadress, aadressi tasemed ja sihtnumber – kõik andmed uuendatakse juhul, kui on erinevusi).

8.5.2. Objekt (ADS_OID) on seotud mitme aadressiga ehk objekti uuel versioonil on paralleelaadressid, siis selleks, et teha isiku aadressimuudatus (sest isikul oli valitud üks konkreetne aadress mitte objekti täisaadress kõigi paralleelaadressidega), saab kasutada järgmist äridoogikat ehk võrrelda objekti aadressi isikuga seotud aadressiga:

8.5.2.1. Kui objektil on olemas sama ADR_ID seos, mis hetkel isikul kasutuses, uuendatakse andmed (isiku aadress ja objektiseos sisuliselt ei muutu, aga muutub ADOB_ID).

8.5.2.2. Kui objektil enam sama ADR_ID-d pole, mis on isikul, kuid ainult täpselt ühel objekti aadressil on sama koodaadress ilma versiooni numbrita (tasemed 1-8 ehk esimesed 29 kohta), mis isikuga seotud aadressil, siis uuendatakse andmed (selline muudatus on näiteks juhul, kui aadressis muutub tänava nimi, st ADR_ID muutub, kuid koodaadressi tasemete osa jääb samaks).

8.5.2.3. Kui objektil ei ole ühtegi aadressi, millel on sama ADR_ID või koodaadress, mis on isikuga seotud, võib kontrollida, kas üks objekti uute aadresside lähiaadressidest ühtib isiku aadressi lähiaadressi osaga. Kui ühtib, siis valida see isiku uueks aadressiks ja uuendada andmed. See samm võib aidata automaatselt töödelda juhul, kui aadressides toimub EHAK tasemel (tasemed 1-3) muudatus.

8.5.2.4. Kui tegemist on hooneosaga, millel on paralleelaadressid, siis valitakse isikule objekti uutest paralleelaadressidest see, millel on sama 8. taseme nimi, mis oli varem isikuga seotud aadressil (et nt kui hooneosa aadressis on samad tähised ja muutus hoone tasemel aadress, siis saab automaatselt uue aadressi valida).

8.5.3. Kui U sündmus oli, kuid punktis 8.5 ei uuendatud isiku aadressi, tuleb peakasutajal uuendada aadress käsitsi või suunata see isikule aadressi täpsustamiseks. **On liidestuja valik**, kuidas isiku aadressiandmetega seniks toimitakse, nt kas tehakse isiku aadressiandmed tühjaks või säilitatakse seos vananenud andmetega. Viimane on soovitatav, sest varasemad andmed võivad aidata süsteemi haldajal muudatuse käsitsi ära teha ka juhul, kui automatikaga see ei õnnestunud. Lisaks võib olla olukordi, kus esmalt muudetakse nt aadressi ja seejärel objekt nt tühistatakse, st tegelikult peab töötleva veel objekti D-sündmuse, kuid kui ADS seos on juba tühjaks tehtud, siis seda sündmust ei arvestata.

8.6. Töödeldakse liidestuja baasis objektide tühistamised (syndmus='D'):

- 8.6.1. Iga kirje kohta päritakse ADSobjjarglased teenusega järglaste info. Tühistatud objekti järglaseid päritakse, kuni saadakse järglaste info, aga maksimaalselt kuni 14 päeva 'D' sündmuse lisamisest liidestuja baasi, sest hilisemad järgnevuste lisamised on harvad ja isikuid ei saa lõputult tühistatud objektiseosega jätta.
- Adobid – töödeldava tühistatud objekti adobid;
 - adsOid – ei edasta;
 - andmeVektor – 001;
- Salvestatakse päritud järglaste andmed liidestuja baasi.
- 8.6.2. Töödeldakse järglased:
- 8.6.3. Järglaseid oli mitu – kirje märgitakse töödelduks ja subjekti andmeid ei uuendata.
- 8.6.4. Järglaseid on üks:
- 8.6.4.1. Järglasega on seotud ainult 1 aadress: uuendatakse subjekti andmed.
- 8.6.4.2. Järglasega on seotud mitu aadressi, valitakse vastavalt järgnevale loogikale prioriteetide järjekorras:
- Valitakse aadress, millel on sama ADR_ID, mis hetkel kehtib subjektile;
 - Valitakse aadress, millel on sama koodaadress ilma versiooni numbrita (tasemed 1-8 ehk esimesed 29 kohta), mis hetkel kehtib subjektile (ainult 1 aadress tohib olla selle koodaadressiga, et automaatselt tuvastada).
- 8.6.5. Kui punktis 8.6 ei uuendatud andmeid (järglane puudus või ühest järglast ei suudetud tuvastada), peab inimene sekkuma (palutakse isikul oma aadressiandmeid uuendada). Kuna järglased antakse päringu tegemise seisuga, siis üheks puudumise põhjuseks võib olla asjaolu, et tühistatud objekt on juba taastatud (vt järgmist punkti).
- 8.7. Töödeldakse liidestuja baasis objektide taastamised (syndmus='R'): toimitakse samamoodi nagu punktis 8.5 ja uuendatakse vajadusel aadressi ja versiooni andmed.
- 8.8. Kui objektide andmed on uuendatud, st isikute aadressiandmed ajakohased, siis uuendatakse kõigi aadresside juures sihtnumbri andmed ADSaadrmuudatused teenusest saadud N-sündmuse logide alusel.